

PRIGODNA RIJEČ

70 GODINA FILOZOFSKOG FAKULTETA UNIVERZITETA U SARAJEVU

Poštovane kolegice i kolege, drage studentice i studenti i svi vi prijatelji Filozofskog fakulteta iz Bosne i Hercegovine i brojnih zemalja svijeta.

Pripala mi je čast da nam svima čestitam sedamdeseti rođendan Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i da, na žalost u teškom periodu pandemije i u ovoj formi obraćanja, sumiram ono što su njegova postignuća i njegov doprinos našem ukupnom društvenom razvoju u proteklih sedam decenija. Bilo je zamišljeno da o tome mnogo više govore i pišu drugi, da se sedamdeseti rođendan obilježi nizom manifestacija i susreta, svečanom akademijom, promocijom monografije i kratkog filma. Planirali smo pri tome da se prije svega prisjetimo ljudi koji su utemeljili Filozofski fakultet, onih koji su razvili njegove prve studijske programe, kreirali smjernice budućeg razvoja i profilirali naučne i druge vrijednosti koje su bitno uticale na naše društvo i njegove vrijednosne sisteme. Dalje, mnogo se značajnih historijskih događaja i promjena u prethodnom periodu zbilo, događaja koje nije lako ni vrednovati niti koliko-toliko objektivno sagledati, a među nama ima još živih i aktivnih učesnika navedenih procesa, koji su trebali iz prve ruke o tome svjedočiti. Te promjene nisu uvijek bile samo napredak već su značile i stagnaciju, ponekad čak i surovu, fizičku i duhovnu, devastaciju institucija nauke i obrazovanja. Ne manje značajne bile su i društvene promjene u ovom razdoblju jer smo svjedoci da se srušio sistem u kome je Fakultet osnovan, a novi se, u drugom vremenu i globalnom kontekstu, gradi mukotrpno, na neizvjestan, složen i bitno drugačiji način. U navedenom periodu, u svakom od tih velikih historijskih zaokreta, naš fakultet je nastojao i nastoji odgovoriti svojoj društvenoj funkciji i svrsi, krećući se u susret savremenim potrebama naših studenata na naučnom i nastavnom polju. Nastojao je ostati nositelj ideje svega onoga što je dobro za čovjeka, za obrazovni sistem i kompletnu društvenu zajednicu Bosne i Hercegovine, objedinjujući u sebi humanističke, društvene i umjetničke discipline koje se izučavaju, međusobno prožimaju i nastoje biti prva linija u odbrani univerzalnih ljudskih vrijednosti. Bio je i ostao „duhovno srce“ Univerziteta u Sarajevu.

O tome i mnogo toga drugog što čini historijat ovog fakulteta trebalo je biti riječi na planiranoj svečanosti obilježavanja ovog jubileja. No, na žalost, zbog pandemije i poštivanja sada već vrlo strogih i opravdanih epidemioloških mjera, bili

smo prisiljeni odgoditi tu manifestaciju za neko sigurnije, „postpandemijsko“ vrijeme, koje će, siguran sam, donijeti neke nove izazove za sve nas.

Obilježavanje godišnjice predstavlja znak kontinuiteta i trajnosti jedne institucije. Sedamdeset godina Filozofskog fakulteta potvrđuje vrijednosti znanja i obrazovanja i njegovog značenja za državu, društvenu zajednicu, njenu kulturu i historiju. Posebno u zemlji čiji je historijski usud – diskontinuitet. Sa ove (u odnosu na velike evropske i svjetske univerzitetne vrlo kratke) vremenske distance moglo bi se reći da je nemjerljiv doprinos Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu razvoju obrazovanja i nauke u Bosni i Hercegovini, ali i mnogo, mnogo šire.

Na Filozofskom fakultetu izrasli su izuzetni naučnici, umjetnici i stručnjaci, afirmirani profesori i akademici iz spomenutih naučnih i umjetničkih grupacija. Očekujemo s razlogom da će se ovaj kontinuitet nastaviti i u budućnosti. Iz našeg naučnog i nastavnog potencijala moguće je pokrenuti inicijative, pronaći nova i inovativna rješenja za brojne nagomilane probleme, ne samo one u oblasti obrazovanja, nego i društvu uopšte. Nije moguće u jednom kratkom podsjećanju prikazati sve dimenzije djelovanja ove institucije koje se ogledaju u onome što su sobom ponijele generacije studenata sa Filozofskog fakulteta, a zatim darivale kao kapitalne priloge našoj nauci i umjetnosti. Ti efekti vidljivi su posvuda, pa imamo pravo reći da je malo trajnijih i uticajnijih institucija od našeg fakulteta, institucija koje svjedoče i doprinose izdržljivosti, vitalnosti ovog društva i bude nadu u njegov razvoj u budućnosti uprkos svim trenutnim nedaćama. Izraženo u brojkama to bi izgledalo ovako: za ovih 70 godina su na Filozofski fakultet u sva tri ciklusa studija (u različitim formatima) upisana 58.674 studenta. Diplomiralo nešto više od 17.640, magistriralo 592, a doktoriralo 386 kandidata. Trenutno u procesu studiranja na sva tri nivoa studija imamo preko 2.000 studenata, a proces upisa novih studenata i dalje traje. Na početku 2020/2021. akademske godine aktivno je 147 studijskih programa prvog i drugog ciklusa studija na 13 odsjeka i dvije samostalne katedre od kojih je Katedra za arheologiju ispunila sve uvjete i očekuje se okončanje procedure njenog prerastanja u odsjek.

Razvojni put Fakulteta bio je intenzivan. Svega pet godina nakon završetka Drugog svjetskog rata hrabro se krenulo i dalje išlo u korak s potrebama ubrzanog društvenog razvoja. Mala i ratom devastirana, još dobrim dijelom feudalna sredina, najprije je morala nadoknaditi golemi zaostatak na planu prosvjetiteljstva, a istovremeno zadovoljiti sve zahtjeve koji su dolazili sa talasima modernizma. Filozofski fakultet uspio je odgovoriti tim zahtjevima zahvaljujući izuzetnom duhovnom dinamizmu koji je rastao sa svakom novom generacijom, neprestano se prilagođavajući svježim duhovnim strujanjima, emanirajući pozitivnu društvenu energiju i trasirajući originalne puteve ukupnog društvenog razvoja. Stoga je nužno prisjetiti se samog nastanka i početnih koraka Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i onih rezultata koje je ostvario u tom razdoblju. Jer i naš rad i djelovanje danas, trasirale su i bitno obilježile kolegice i kolege kojih više nema među nama, a upravo su oni kreirali temeljnu duhovnu i edukativnu fizionomiju Fakulteta.

Počelo je s plejadom profesora koji su krenuli razvijati temeljne discipline i studijske programe. 1950-e godine takvih je bilo svega osamnaest, na osam nastavnih grupa: Historiji, Srpskohrvatskom jeziku i jugoslovenskim književnostima, Germanistici, Orijentalnoj filologiji, Matematici, Fizici, Hemiji i Geografiji (prirodnomatemičke discipline razvijale su se na našem fakultetu sve do 1959. godine, nakon čega se one osamostaljuju i formira se zaseban fakultet). Iste godine započinje sa radom i Katedra za romanistiku koji je danas Odsjek kojeg čine Katedre za francuski jezik i književnost, italijanski jezik i književnost, latinski jezik i rimska književnost, te Katedra za španski jezik. 1956. godine izdvojena je Katedra za srpskohrvatski odnosno hrvatskosrpski jezik, a iste je godine počela sa radom i Katedra za filozofiju. U školskoj 1960/61. godini izdvojena je i Katedra za engleski jezik i književnost, koja će u toku narednih godina u svoj nastavni plan i program uključiti i izučavanje *američke književnosti* i *anglosaksonske civilizacije*. 1962/63. godine osnovane su Katedra za pedagogiju i Katedra za ruski jezik koji će kasnije prerasti u Odsjek za slavistiku, a uvedeni su Sociologija i Psihologija kao nastavno-naučne discipline. 1969. godine osnovan je Odsjek za opštu književnost sa katedrama za bibliotekarstvo i za scenske umjetnosti. 1971. godine Katedra za srpskohrvatski jezik prerasla je u Odsjek za južnoslovenske jezike, a od 1999. godine nosi naziv Odsjek za bosanski, hrvatski, srpski jezik. Odsjek za književnosti naroda Bosne i Hercegovine nastao je 1996. godine transformacijom Odsjeka za jugoslovensku književnost i književnost naroda i narodnosti Jugoslavije. Odsjek za psihologiju nastao je transformacijom Odsjeka za pedagogiju i psihologiju 1989. godine, a 2010. godine izvršena je i transformacija Odsjeka za filozofiju i sociologiju u dva samostalna odsjeka, Odsjek za filozofiju i Odsjek za sociologiju. Katedra za historiju/povijest umjetnosti osnovana je 2002, a Katedra za arheologiju 2008. godine, obje na Odsjeku za historiju. (Trenutno na Filozofskom fakultetu u Sarajevu samo u nastavi radi 199 nastavnika, asistenata i saradnika. Od toga su 26 redovni profesori, 40 je vanrednih profesora, 38 docenata, 31 viši asistent i 25 asistenata, te 39 lektora, metodičara i stranih lektora. Ovom broju treba svakako pridodati i 42 emeritusa i penzionirana profesora koji su nam uvijek na raspolaganju i od pomoći za naš složen nastavni i naučni proces.) Iz navedenih podataka je vidljivo kako je od samog osnivanja naš fakultet bio jedna osebjna duhovna zajednica. Na njemu je bilo smješteno sve ono što je u spomenutim naučnim disciplinama bilo kreativno i najbolje u našoj sredini uz punu otvorenost za one koji su, dolazeći iz drugih univerzitetskih centara, ostvarili upravo ovdje svoju punu naučnu i društvenu afirmaciju.

Otvorenost je bila i mora ostati naša temeljna karakteristika. Otvorenost duhovna i otvorenost institucionalna. Iz ove sredine mnogi su odlazili u druge univerzitetske centre, ne samo bivše Jugoslavije već i šire, a najveći broj njih smatrao je svoj boravak u našoj sredini plodnim i sretnim periodom svoje intelektualne karijere. Bilo je, doduše, i onih koji su odlazili iz nužde političke i ideološke represije, ali pravi nosioci teškog i časnog rada bile su generacije koje su se željele baviti naukom i obrazovanjem na našem fakultetu, u duhu i prema potrebama mladih ljudi ovdje, u Bosni i Hercegovini, spremni za izazove svog vremena. Ono što je ovakvom

prigodom potrebno istaći ogleda se u spoznaji da je osnivanje Filozofskog fakulteta bio izraz političke, društvene, duhovne i moralne odvažnost i zrelosti ove sredine. To je zapravo bio historijski iskorak koji je po principu duhovne gravitacije okupio najznačajnije tadašnje potencijale u sferi naučnih i umjetničkih oblasti s kojima se startalo. Univerzalnost sadržana već u pojmu univerziteta nit je vodilja rada Filozofskog fakulteta; bio je i ostao mjesto gdje se susreću naponi za novim dosezima u nauci i umjetnosti s naporima da se ti novi misaoni prostori prenesu drugima – da se, dakle, mladi obrazuju. Mimo svih historijskih promjena koje su uslijedile, ove temeljne funkcije (naučno/umjetnički i obrazovni rad) jesu civilizacijske tekovine koje Filozofski fakultet mora čuvati i dalje njegovati.

Upravo u periodu kada se akumulacijom svih dosega ostvarenih u prve četiri decenije došlo do visokog stepena koji je obećavao još više i još bolje u šarenom svijetu humanističkih, društvenih i umjetničkih disciplina, najsurovija agresija i dugotrajna opsada Sarajeva, događaj koji je obilježio konac svjetske historije XX stoljeća, naglo su zaustavili taj zamah. Iako fizički izmješten, jer se našao na prvim borbenim linijama, Filozofski je fakultet i u tom periodu nastavio s radom. I to jeste dio historije ovog fakulteta koji možemo s punim pravom nazvati periodom duhovnog optora destrukciji i barbarizmu. Zatim su uslijedile godine u kojima je valjalo obnoviti materijalno i kadrovski teško osiromašen Fakultet. Pa ipak, mimo svih anahronih društvenih procesa koji su uslijedili nakon rata a na djelu su i danas, mimo sve provincijalizacije i težnji da se ova sredina što više zatvori i vrati u duboku prošlost iz koje tek što je povijesno izronila, nastavnice i nastavnici, studentice i studenti Filozofskog fakulteta nastavljaju sa svojom misijom otvaranja i osvajanja prostora slobode mišljenja, mišljenja koje oduvijek i postoji jedino kao kritičko. (Pri tome nije loše uvijek iznova ponoviti: nešto se otvara da bi se u vlastiti prostor upustio određeni sadržaj, ali i da bi se iz našeg prostora nešto iznijelo vani i prezentiralo svijetu.) A slobodu mišljenja, kao i svaki drugi prostor slobode, mora obavezno pratiti etička dimenzija **odgovornosti** – odgovornosti spram našeg trenutka, ali i prema vremenu i generacijama koje tek dolaze.

Trenutno se, na početku akademske 2020/2021. akademske godine, na Filozofskom fakultetu izvodi 95 studijskih programa iz različitih oblasti na prvom, i 52 na drugom ciklusu studija. Tome treba dodati i kombinacije koje studenti mogu birati tako da skoro svi studijski programi mogu biti realizirani i kao dvopredmetni. Prema navedenom, sa kombinacijama koje studenti mogu birati, nastava se izvodi na više od 150 kombinovanih studijskih grupa. A nastavna i programska kombinatorika omogućava i do 300 kombinacija na prvom ciklusu, kao i 200 kombinacija na drugom ciklusu studija. Na prvom i drugom ciklusu studija nastava se realizuju kroz 908 nastavnih predmeta uključujući opće, zajedničke, stručne i izborne premete. Takva kombinacija studija i mogućnost izbora predmeta daje Filozofskom fakultetu prednost da sam može realizovati i zadovoljiti interese studenata i njihovo pravo na izbor studijskih kombinacija, što je i osnovna intencija bolonjskog načina studiranja. Zato s pravom kažemo da je Filozofski fakultet univerzitet po sebi i da može zadovoljiti one

temeljne kriterije nastavnog procesa prema uobičajenim međunarodnim kriterijima. Uostalom, i po svim “vanjskim” evropskim parametrima mi jesmo univerzitet srednje veličine. Pored navedenih, Fakultet obavlja i dodatne poslove stručnog obrazovanja i usavršavanja, nostrifikacije inostranih diploma, provjere znanja iz maternjeg i stranih jezika, dopunskih ispita, prevodilačkog rada, lektorisanja, pedagoškog obrazovanja nastavnika, arheoloških istraživanja i izdavačke djelatnosti te drugih poslova iz domena matičnosti Filozofskog fakulteta.

Naš je fakultet sada u dobroj mjeri integriran u univerzitetsku zajednicu i čini okosnicu Univerziteta u Sarajevu. Proces integracije Univerziteta nije lak s obzirom na nasljedstvo i tradiciju, možda se u njega moglo ući i na postupniji i manje konfuzan način, ali on se sada naprosto mora dovršiti. Iako su se Univerzitet i Fakultet našli u potpuno izmijenjenoj društvenoj poziciji, uprkos strašnoj činjenici da je „dejtonskim ustavom” obrazovanje (uz zdravstvo i kulturu) dato u nadležnost kantonima i entitetima, nastojanja da se naš fakultet razvija i pokuša iznova „uhvatiti korak“ sa evropskim standardima nisu presahla. Uvedeno je niz novih studijskih sadržaja – arheologija, historija umjetnosti, latinski, grčki, češki, slovenački, kineski, japanski, poljski, španski jezik te kompletiran italijanski jezik i književnost, zatim i specijalna pedagogija, etnologija, antropologija, trasiran je put ka zasebnom studiju amerikanistike, savremenih informacijskih nauka...itd. Fakultet je primio značajan broj mladih kadrova te i na tom planu zakoračio u ispunjavanju kriterija koji su prema evropskim standardima u visokom obrazovanju neophodni.

Uz dosadašnju veliku i značajnu stručno-naučnu produkciju i izdavaštvo, Fakultet je otvorio i mogućnost elektronskog izdavaštva za naše nastavnike i saradnike. Tako smo samo posljednjih nekoliko godina objavili 26 knjiga, zatim serijskih publikacija i posebnih izdanja te 31 elektronsko izdanje. Pri tom treba napomenuti da su to pretežno izdanja za koje nije zainteresirana široka čitalačka publika, već naučna i stručna javnost te studenti za svoj studij. Također smo omogućili korištenje dostupne svjetske literature elektronskim putem pretplaćujući se na kvalitetne baze podataka uz stalna nastojanja da naši studenti imaju pristup ovim i drugim izdanjima.

Filozofski fakultet u Sarajevu ima najveću i najvrijedniju fakultetsku biblioteku u Bosni i Hercegovini sa oko 240.000 knjiga i časopisa i koja je osposobljena za elektronsku obradu publikacija i koja je povezana sa skoro svim značajnijim bibliotečkim svjetskim centrima, a broj svezaka u našoj biblioteci se svake godine povećava. Prema podacima EBSCO-a, od 50 biblioteka koje koriste ovu bazu, najtraženija je građa kojom raspolaže naša biblioteka. Razvojni put Fakulteta pratila je i organizacija same biblioteke čime je na svoj način doprinijela povećanju kvaliteta rada u realizaciji našeg nastavnog i naučnoistraživačkog rada. Naša biblioteka rangirana je u sam vrh biblioteka u BiH, što potvrđuje ugled koji ima među bibliotekarima i bibliotekama, ali i među studentima, magistrantima i doktorantima koji su njeni najčešći korisnici.

Fakultet je formirao i stavio u funkciju Centar za naučno-istraživački rad i stručne aktivnosti (NIRSA) u okviru kojega već djeluje deset zasebnih instituta i specijalističkih stručnih centara. Neki od njih su se afirmisali i već izašli na „širi prostor“, potvrđujući se kroz arheološka istraživanja, psihološki laboratorijski rad, različite forme pedagoškog usavršavanja, učenja, podučavanja i provjere znanja iz stranih jezika, rad na našem jeziku sa strancima, prevodilačku djelatnost, jedinstvenu „književnu docenturu“, organizaciju naučnih skupova, predstavljanja knjiga, javnih predavanja itd.

Sve ovo ne bi se moglo realizirati bez podrške i aktivnog učešća i drugih uposlenika Filozofskog fakulteta koji servisiraju i stručno doprinose da se nastavni, naučni i obrazovni proces Fakulteta odvija nesmetano i kvalitetno. Pored odsjeka i samostalnih katedri, stručni se poslovi obavljaju u okviru Sekretarijata Fakulteta, Službe za pravne, upravne, personalne i opće poslove, Službe za plan, analizu, materijalno-finansijske i knjigovodstvene poslove, Službe za nastavu, Studentske službe, Službe za naučno-istraživački rad i međunarodnu akademsku saradnju i izdavaštvo, Službe za podršku informacionom sistemu, Biblioteke te Tehničke službe.

Kao priznat fakultet mi smo i mjesto gdje dolaze strani studenti kroz različite oblike razmjene, ali i s koga odlaze naši studenti, nastavnici i saradnici na razmjenu i sticanje novih znanja i iskustava. Od uvođenja bolonjskog procesa do danas na našem je fakultetu boravilo više stotina studenata sa različitih svjetskih univerziteta, dok je s našeg fakulteta išlo više desetina studenata na druge univerzitete u okviru različitih i međusobno komplementarnih međunarodnih programa akademske razmjene. Tome treba dodati i gostovanje više od stotinu profesora iz različitih naučnih oblasti. Sa našeg fakulteta u razmjeni na drugim univerzitetima bilo je preko 30 nastavnika i saradnika. Mobilnost studenata i nastavnika će se svakim danom povećavati i to je ono što je prednost novog obrazovnog sistema koji potvrđuje činjnicu da je znanje univerzalno i da je vrijednost obrazovanja zajednička svim zemljama i narodima. Za još veću mobilnost u oba smjera moramo još intenzivnije stvarati kadrovske i materijalne pretpostavke, u većoj mjeri koristiti različite domaće i strane fondove, pokušati pojednostaviti administrativne procedure i načine tansfera znanja i iskustava iz razvijenijih univerzitetskih centara.

Globalizacija društvenih odnosa, univerzalnih dostignutih vrijednosti u sferi kulture, obrazovanja, nauke, politike, ekonomije zahtijeva i zajedničke spoznaje i kriterije vrijednosti i zajedničke mogućnosti. To ujedno znači i iskorak ka onome što zovemo bolonjski proces ili jedinstveni obrazovni evropski prostor. U taj proces smo krenuli sa punim kapacitetom i to na svim studijskim grupama i odsjecima. Iako za takve velike reforme nisu stvorene neophodne pretpostavke, nastavni kadar se svjesno opredijelio za pridruživanje evropskim obrazovnim tokovima. To podrazumijeva iste standarde u obrazovanju i validnost rada i studenata i nastavnika. Ali i jačanje autonomije univerziteta i fakulteta. Autonomija podrazumijeva slobodu obrazovanja, slobodu mišljenja i djelovanja na načelima naučne istine, manje političkog uplitanja u

nastavne i naučne procese, manje birokratske normiranosti, kao i finansijsku samostalnost.

I tu moramo naglo zastati pred pitanjem: kakva je uistinu danas naša autonomija?

Već na prvi pogled da se primijetiti da je poimanje autonomije neodređeno i normativno neuređeno. Zakonska osnova i garancija autonomije ne postoji. Interesi studenata, profesora, roditelja, institucija i kompanija su različiti i pravila valja iznova graditi. Kako nadrasti stanje slabe ili krhke autonomije u radu jednog profesora, našeg fakulteta i Univerziteta u cjelini pitanje je same suštine, ne puke administrativne integracije, već duboke transformacije Univerziteta, a time i promjene njegove društvene funkcije. To je ozbiljan i dalekosežan posao, kako za Univerzitet i Fakultet, tako i za čitavo društvo. Reforma univerziteta je u stvarnosti ozbiljna reforma čitavog društva. Zato je potrebno prići izradi realne obrazovne strategije zemlje. Ta strategija se u uskom značenju može definirati kao nacionalna strategija reforme obrazovanja, koja počinje od najranijeg, tj. osnovnog obrazovanja, a završava sa univerzitetskim. U sadržajnom procesu reforme potrebno je profilirati studije i uvjete sticanja zvanja u skladu sa našim specifičnim potrebama, ali i evropskim standardima i normama. Reforma treba biti usmjerena ka harmonizaciji obrazovnog sistema i stvaranju prohodnosti kroz sve obrazovne nivoe što svakako uključuje i formulu jednakog pristupa obrazovanju. Ovdje svakako treba istaći činjenicu da se, mimo svih nedaća u poslijeratnom razdoblju, Fakultet potpuno otvorio prema akademskoj i široj javnosti. Na Filozofskom fakultetu se redovno održavaju značajni znanstveni i stručni skupovi, kako domaći tako i međunarodni, značajan broj naših nastavnika i saradnika učestvuje u evropskim i domaćim projektima ili su njihovi nositelji. Tako je Fakultet izašao iz okvira samo nastavnog rada, što je prva i temeljna njegova funkcija, i zadržao funkciju jednog od središta naučnog i stručnog rada.

U ovom času se Filozofski fakultet, kao i Univerzitet u cjelini, nalazi pod uticajem dva snažna procesa. Prvi je internacionalizacija, dakle globalno povezivanje sa brojnim svjetskim univerzitetima i obrazovnim institucijama. U te je procese Filozofski fakultet neprekidno uključen, reklo bi se – dnevno. Drugi proces je politika devalvacije obrazovanja i obrazovnih institucija u Bosni i Hercegovini i regionu koju u žargonu često zovemo “balkanizacija obrazovanja”. Otvaranje privatnih i državnih univerziteta u gotovo svakom gradu Bosne i Hercegovine ne povećava konkurenciju pa time i potrebu podizanja kvaliteta, nego najčešće devalvaciju obrazovanja, jer se to radi bez ispunjavanja neophodnih akademskih standarda i kriterija, materijalnih i tehničkih sredstava, bez školovanih akademskih kadrova, bez državne strategije visokog obrazovanja...itd. Ako pak govorimo u najširem kontekstu, u prostoru planetariziranog tržišta, prijeti nam opasnost od pojednostavljenog poimanja znanja. Rasprave o tome šta je uopšte znanje danas vode nas prema različitim odgovorima, ali sve one potvrđuju činjenicu da smo u situaciji daljeg “rastakanja stvarnosti”, partikularizma u mišljenju i poremećaja svih vrijednosnih poredaka na kojima smo stoljećima insistirali. Ako upravo mi, u zoni humanističkih nauka, ne uložimo dodatni

napor da tragamo za odgovorima na ova temeljna pitanja, prijete nam opasnost da uski trgovački pragmatizam izjednači znanje sa svakom drugom robom i da dalje širi mit o nepotrebnosti tradicionalnih humanističkih disciplina u savremenim društvima. Tamo gdje nema druge filozofije osim filozofije profita i darvinistički oslobođenog kapitala koji se vodi zakonom jačega, svako preispitivanje jeste opasnost. Upravo stoga, koliko god izgledalo paradoksalno, svijetu nikad nisu bile potrebnije upravo humanističke discipline. Radikalni pragmatizam favorizira u obrazovnim sistemima samo one discipline čiji su rezultati što brže vidljivi. Humanističke nauke, kao i umjetnosti, daju rezultate samo na dugi rok. Ako ih po svaku cijenu pokušamo prilagoditi imperativu brze zarade ili doživljavati kao nepoželjan ekonomski teret, ostaćemo bez onog bitnog korektiva i ponovo upasti u stare zamke zloupotrebe nauke kojima smo tako tragično svjedočili tokom prošlog stoljeća. Razvoj humanističkih disciplina uvijek doprinosi i ukupnoj kulturi. Kulturi shvaćenoj kao njegovanje svojevrsnih oaza susretanja, razumijevanja, racionalnog “uštimavanja” i sporazuma na svim poljima. Oduvijek se u tim oazama preispitivao put kojim svijet ide i upozoravalo na moguće zamke koje nas čekaju na putu razvoja. Upravo stoga, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu mora ostati oaza tog tipa inače će izgubiti svoj temeljni smisao.

Uvjeren da ćemo upravo to ostati i u narednim decenijama, da ćemo uz to i dalje ostati vodeća obrazovna akademska institucija u državi, kao i važan naučni i stručni centar ne samo u bosanskohercegovačkim nego i u evropskim okvirima, čestitam studentima, uposlenicima i našim dragim penzionerima 70. godišnjicu Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Prof. dr. Muhamed Dželilović
Dekan Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu